

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

УДК 347.77

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОБ'ЄКТІВ
АВТОРСЬКОГО ПРАВА ЩОДО ЯКИХ СТВОРЕНО
NFT – НЕВЗАЄМОЗАМІННИЙ ТОКЕН**

В.О. Петренко

доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України,
академік Академії наук вищої школи України, завідувач кафедри
інтелектуальної власності та управління проєктами Українського державного
університету науки і технологій, м. Дніпро
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5017-1674>

Т.А. Фонарьова

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
інтелектуальної власності та управління проєктами Українського
державного університету науки і технологій, м. Дніпро
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7726-6999>

**FEATURES OF THE LEGAL STATUS OF THE OBJECTS
COPYRIGHT REGARDING WHICH IS CREATED
NFT is a NON-EXCHANGEABLE TOKEN**

V.O.Petrenko

Doctor of Technical Sciences, Professor, Honored Worker of Science and Technology
of Ukraine, Academician of the Academy of Sciences of the Higher School of
Ukraine, Head of the Department of Intellectual Property and Project Management of
the Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5017-1674>

T.A. Fonarova

candidate of economic sciences, associate professor, associate professor of the
department of intellectual property and project management of Ukrainian
State University of Science and Technology, Dnipro
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7726-6999>

*Анотація: В статті розглянуті питання щодо правового статусу
об'єктів авторського права щодо яких створено NFT – невзаємозамінний токен.*

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

Приведені дослідження науковців про можливість набуття авторських прав, передачі майнових авторських прав на об'єкт щодо якого створений NFT, захисту авторських прав, комерціалізації об'єктів авторського права, питання неправомірного використання об'єкта авторського права у NFT та вирішення спорів щодо прав інтелектуальної власності на мистецьких платформах. Думки науковців сходяться на тому, що об'єктом авторського права є не сам NFT, а саме NFT-твір, тобто твір, зафіксований у специфічній цифровій токенизованій формі.

Ключові слова: *об'єкти авторського права, NFT, набуття авторських прав, передача майнових авторських прав, захист авторських прав, неправомірне використання авторських прав, комерціалізація, мистецькі платформи, цифрова токенизована форма, NFT-твір*

Abstract: *The article deals with the legal status of copyright objects for which an NFT - a non-fungible token - has been created. Research by scientists on the possibility of acquiring copyrights, transferring property copyrights to the object for which NFT was created, protecting copyrights, commercializing copyright objects, the issue of improper use of copyright objects in NFT, and resolving disputes regarding intellectual property rights are given. on artistic platforms. Scholars agree that the object of copyright is not the NFT itself, but rather the NFT-work, i.e., a work fixed in a specific digital tokenized form.*

Keywords: *copyright objects, NFT, copyright acquisition, property copyright transfer, copyright protection, copyright misuse, commercialization, art platforms, digital tokenized form, NFT work*

Невзаємозамінні токени або NFT (англ. *non-fungible token*) – це особливий тип криптовалюти, який є невзаємозамінним, на відміну від більшості криптовалют та багатьох мережевих або службових токенів. Це активи, що існують лише у власних криптосистемах, тобто це криптографічний токен, який не можна обміняти на інший. Такі токени повністю різняться між собою, є

унікальними, а їхня кількість обмежена. NFT — це одиниця даних у цифровій книзі, що називається блокчейном, де кожен NFT може представляти унікальний цифровий елемент, і тому кожен з них невзаємозамінний. [1]

Науковець Л. Майданик обґрунтовує позицію про можливу зобов'язальну природу NFT, досліджує можливість набуття авторських прав на твір, у зв'язку з яким NFT створено, а також виникнення права слідування. Вона зробила висновок про те, що NFT не є об'єктом авторського права, однак можливе використання творів щодо NFT у розумінні авторського права. [2, с. 16]

Правовий статус об'єктів авторського права, які становлять основу для створення NFT є складним і вимагає уважного вивчення з боку юристів, творчих працівників та технічних спеціалістів.

Л. Майданик розглянула можливість передачі майнових авторських прав на об'єкт щодо якого створений NFT. У випадку з продажем токена, забезпеченого правом вимоги стосовно передачі у власність оригіналу твору образотворчого мистецтва, додатково виникають питання щодо можливості використання зображення такого твору, тобто потенційної передачі майнових авторських прав на такий твір, а також виплати винагороди спадкоємцям художника в межах права слідування. Неповне розуміння ролі NFT стосовно прав інтелектуальної власності іноді призводить до того, що покупці розраховують набути більший обсяг прав, ніж дозволено законодавством. [2, с. 21]

Слушним є бачення Л. Тарасенко щодо наукового аналізу правового режиму NFT та NFT-твору. Він зазначає: «... теза, що NFT є новим цифровим об'єктом авторського права, є доволі цікавим, проте спірним твердженням. У науковій літературі по-різному ставляться до NFT як об'єкта авторського права». [3, с. 91]

Як зазначає Л. Майданик, будь-яке використання об'єктів авторського права можливе лише з дозволу правоволодільця або на підставі прямої вказівки у законі (випадки вільного використання, наприклад), тому на використання

зображення в цифровій формі для створення NFT не суб'єктом такого права тому потрібен окремий дозвіл. Однак, однозначно стверджувати про порушення майнових авторських прав можна лише за умови, що використання таки відбулося. З цього приводу однозначної позиції немає, що обумовлено в тому числі відсутністю судової практики. [2, с. 22]

Для використання зображень щодо NFT потрібен окремий дозвіл на таке використання від правоволодільца. Окрім того, навіть за наявності ліцензійного договору щодо використання об'єкта авторського права певними способами, однак без охоплення використання щодо NFT, може бути розцінене як неправомірне з урахуванням положень українського законодавства.

Як зазначає Л.І. Мачулін, власники творів мистецтва зберігають право власності навіть після того, як будь-які NFT викарбувані та продані. Отже, персоналізовані продажі можуть бути свого роду роялті для художника, які будуть надходити щоразу, коли продається NFT, прив'язаний до однієї з їхніх робіт.[4, с. 74]

Як справедливо зауважує Л. Майданик, з практичної точки зору у випадку неправомірного використання об'єкта авторського права у NFT правоволоділець може звернутися із запитом до мистецької платформи, на якій відображається зображення чи аудіофайл із проханням заблокувати до нього доступ, оскільки повне видалення NFT неможливе з урахуванням технології блокчейн. [2, с. 23]

Основною особливістю правового статусу об'єктів авторського права, щодо яких створено NFT, є необхідність чіткого визначення права власності та питань використання цих об'єктів. При цьому варто враховувати, що технічно NFT може бути створено для будь-якого об'єкта, але це не означає, що воно автоматично надає право власності на цей об'єкт або право використання без дозволу власника авторських прав.

Л. Майданик зазначає, що NFT не є окремим об'єктом авторського права, оскільки з технічної точки зору це лише метадані пов'язані з цифровим файлом — цифровим примірником об'єкта авторського права чи суміжних прав. Разом з

тим, перспективи використання цього інструменту у якості криптоактиву є, про що свідчить динаміка зацікавленості у практичному застосуванні великими компаніями. [2, с. 24]

Як зауважує Л. Тарасенко, NFT сприяє розвитку цифрового мистецтва, трансформації усталеної форми вираження творів мистецтва у не просто цифрову форму, а у форму, яка є водночас і способом фіксації об'єкта, і доказом засвідчення прав на нього, і формою правової та технічної охорони цих авторських прав. Тому дискусійним вважається питання про те, чи NFT є: самостійним об'єктом авторського права; способом використання об'єкта авторського права (зокрема, у разі перетворення художньої картини чи звичайного файлу з фотографією у цифрову токенизовану форму); об'єктивною формою вираження твору (цифрова токенизована форма); охоронним цифровим документом; способом технічного захисту об'єкта авторського права від посягань на нього. Окрім того, Л. Тарасенко вважає, переведення твору у NFT-форму є способом (намаганням) комерціалізації об'єкта авторського права. З технічної точки зору NFT є невзаємозамінним токеном (non-fungible token). Невзаємозамінність означає унікальність. [3, с. 91]

Л. Тарасенко зазначає, що NFT — це форма вираження (існування) об'єкта авторського права. Власне це є однією з ознак об'єкта авторського права — об'єктивна форма вираження. Відтак, токенизований твір (фотографія, відео, картина, малюнок, музика тощо) за наявності оригінальності (творчого характеру) є об'єктом авторського права. Однак, об'єктом авторського права є не сам NFT, а саме NFT-твір, тобто твір, зафіксований у специфічній цифровій токенизованій формі. [3, с. 91]

В дослідженнях науковців стверджується, що NFT допомагає авторам зареєструвати свої роботи для подальшого продажу за допомогою системи смарт-контрактів.

Твір у формі файлу можна створити одразу як NFT-твір або перевести у цифрову-NFT форму. Окрім того, щоб відтворити цей NFT-твір, слід володіти

відповідними навичками, технічними знаннями, відповідним програмним забезпеченням та, інколи, фінансовими ресурсами. Розвиток NFT-мистецтва є сучасним способом монетизації об'єктів авторського права. Токенізація творів також надає додаткові можливості й щодо захисту авторських прав на такі об'єкти завдяки блокчейн-технології, на якій функціонує NFT. [3, с. 92]

Л. Тарасенко відмічає, що NFT — не є об'єктом авторського права, а є об'єктивною цифровою формою вираження твору. NFT-твір, тобто твір, який токенизовано автором (іншим володільцем майнових авторських прав), може охоронятися як новітній об'єкт авторського права, що існує у специфічній цифровій формі. NFT-твори мають не визначений правовий режим.[3, с. 95]

Ми підтримуємо думку Л. Майданик та Л. Тарасенка, що об'єктом авторського права є не сам NFT, а саме NFT-твір, тобто твір, зафіксований у специфічній цифровій токенизованій формі.

Настала нагальна необхідність реформування законодавства України у сфері авторського права у цифровому середовищі.

Висновки. Узагальнюючи, потрібно відмітити, що особливості правового статусу об'єктів авторського права щодо яких створено NFT, необхідно розглядати з урахуванням законодавства про авторське право, прав власності та питань використання творів, а також можливих наслідків порушення авторських прав. Важливо мати чіткий юридичний фундамент для створення та обігу NFT щоб уникнути правових проблем та забезпечити захист авторських прав.

Література

1. Невзаємозамінний токен, або NFT. URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Майданик Л. NFT: приватноправовий погляд через зв'язок з авторським правом. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 1. С. 16-27.

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

3. Тарасенко Л. NFT – новітній цифровий об'єкт авторського права чи форма вираження твору. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 2. С.90-97.

4. Мачулін Л.І. Вплив NFT (невзаємозамінних токенів) на світ мистецтва. *Культура України*. 2022. № 75. С. 67-77.